

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบทบาทของรัฐบาลด้าน นโยบายการคลังของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5

Development of Media-Based Learning Activities to Enhance Understanding of Government Fiscal Policy among Grade 11 Students

อรชา คงชาตรี^{1*}, ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ²

^{1,2}มหาวิทยาลัยนเรศวร, ประเทศไทย

Oracha Khongchatre^{1*}, Nattachet Pooncharoen²

^{1,2}Naresuan University, Thailand

✉: * orachak67@nu.ac.th

(*Author Corresponding Email)

Received: 07 May 2026; Revised: 21 May 2026; Accepted: 20 June 2026

© The Author(s) 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาทักษะการรู้และความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายการคลังในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย และ (2) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อ เรื่องการเงิน การคลัง เพื่อส่งเสริมความเข้าใจดังกล่าว การวิจัยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ตามลำดับขั้นเชิงอธิบาย โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณก่อนและตามด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพ กิจกรรมการเรียนรู้ได้รับการออกแบบในรูปแบบฐานการเรียนรู้ภายใต้วงจร PAOR (Plan–Act–Observe–Reflect) และบูรณาการแนวคิด Active Learning, Problem-Based Learning และ Digital Learning กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 275 คน และกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ จำนวน 30 คน ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแบบทดสอบวัดความรู้ แบบวิเคราะห์ข่าวเศรษฐกิจ แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายการคลังเพิ่มขึ้น สามารถวิเคราะห์ข่าวเศรษฐกิจและเชื่อมโยงกับหลักการทางเศรษฐศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผล ข้อมูลเชิงคุณภาพสนับสนุนผลเชิงปริมาณ โดยสะท้อนการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และการตระหนักรู้บทบาทของตนในฐานะพลเมืองทางเศรษฐกิจ โดยสรุป กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อภายใต้วงจร PAOR สามารถพัฒนาทักษะการรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการคลังของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: นโยบายการคลัง, การเรียนรู้ผ่านสื่อ, PAOR, การคิดวิเคราะห์

Abstract

This research aimed to (1) develop students' literacy and understanding of the government's role in fiscal policy for Thailand's economic development and (2) develop media-based learning activities on monetary and fiscal policy to enhance such understanding. The study employed a mixed methods research design using an explanatory sequential approach. Quantitative data were collected first, followed by qualitative data to further explain the results. The learning activities were designed as station-based learning under the PAOR cycle (Plan–Act–Observe–Reflect) and integrated the concepts of Active Learning, Problem-Based Learning, and Digital Learning. The quantitative sample consisted of 275 Grade 11 students, while the qualitative sample included 30 students selected through purposive sampling. The research instruments included a knowledge test, an economic news analysis form, a group observation form, and interviews. Data were analyzed using descriptive statistics and content analysis. The results revealed that students demonstrated improved knowledge and understanding of the government's role in fiscal policy. They were able to analyze economic news and logically connect it with economic principles. Qualitative findings supported the quantitative results, reflecting students' active participation in learning and increased awareness of their roles as economic citizens. In conclusion, the media-based learning activities under the PAOR cycle effectively enhanced students' literacy and understanding of fiscal policy.

Keywords: fiscal policy, media-based learning, PAOR cycle, critical thinking

1. บทนำ

ในบริบทของโลกยุคปัจจุบันที่ระบบเศรษฐกิจมีความเชื่อมโยงกันในระดับโลกและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความรู้และความเข้าใจด้านเศรษฐศาสตร์จึงเป็นทักษะสำคัญสำหรับพลเมืองในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลในการบริหารจัดการเศรษฐกิจของประเทศผ่านเครื่องมือทางนโยบายเศรษฐกิจ เช่น นโยบายการเงินและนโยบายการคลัง นโยบายการคลังถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่รัฐบาลใช้ในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ กระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจ และลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยดำเนินการผ่านมาตรการด้านรายรับของรัฐ เช่น การจัดเก็บภาษี และมาตรการด้านรายจ่ายของรัฐ เช่น การใช้จ่ายงบประมาณเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การทำความเข้าใจนโยบายการคลังจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองที่มีความรู้เท่าทันต่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสามารถวิเคราะห์บทบาทของรัฐบาลได้อย่างมีเหตุผล (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2560)

การจัดการศึกษาในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยเฉพาะสาระเศรษฐศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการวิเคราะห์สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และตระหนักถึงบทบาทของรัฐบาลในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ อย่างไรก็ตาม จากประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนและการศึกษาปัญหาการเรียนรู้อย่างผู้เรียน พบว่านักเรียนจำนวนมากยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ในระดับจำกัด โดยเฉพาะเรื่องบทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายการคลัง ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีความเป็นนามธรรมและมีความซับซ้อน ส่งผลให้ผู้เรียนมักเรียนรู้ในลักษณะของการท่องจำมากกว่าการทำความเข้าใจเชิงวิเคราะห์ และไม่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่เรียนกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจริงในสังคมได้

(กมลชนก สกนธวัฒน์, และคณะ, 2562)

แนวโน้มการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง (Higher-order Thinking Skills) และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Learning) ซึ่งมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่กระตุ้นการคิด วิเคราะห์ และการแก้ปัญหา แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จึงได้รับการนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนในหลายสาขาวิชา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การอภิปราย การทำงานกลุ่ม การวิเคราะห์สถานการณ์ และการเรียนรู้จากปัญหาหรือสถานการณ์จริง นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) ยังเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสืบค้นข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้สถานการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นจริงเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ (Becker, 2004; Bonwell et al., 1991; ฉัตรทราวดี บุญนอม, 2567)

อีกแนวทางหนึ่งที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาทางเศรษฐศาสตร์ได้ดีขึ้น คือ การใช้สื่อการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์จริง โดยเฉพาะการใช้ข่าวเศรษฐกิจจากสื่อมวลชนหรือสื่อดิจิทัลมาเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากข่าวเศรษฐกิจสะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจริงในสังคม เช่น นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล การจัดทำงบประมาณรายจ่ายของภาครัฐ หรือมาตรการทางภาษีต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์และทำความเข้าใจบทบาทของรัฐบาลในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจได้อย่างเป็นรูปธรรม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อจึงเป็นแนวทางที่ช่วยเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีกับสถานการณ์จริง ทำให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นความสำคัญของเนื้อหาที่เรียนและเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายมากยิ่งขึ้น (สุกัญญา อมรเลิศชัย, 2563)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้สถานการณ์จริงหรือสื่อข่าวเป็นฐาน สามารถส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และความเข้าใจของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงแนวคิดทางทฤษฎีกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม และมีส่วนร่วมในการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน ส่งผลให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิด Active Learning และ Problem-Based Learning ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกัน และการสื่อสาร ซึ่งเป็นทักษะสำคัญสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (UNESCO, 2015; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อ เรื่องการเงิน การคลัง โดยนำข่าวเศรษฐกิจและสถานการณ์จริงมาใช้เป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายการคลังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตลอดจนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการเรียนรู้เชิงรุกของผู้เรียน การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อที่บูรณาการแนวคิด Active Learning และ Problem-Based Learning เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนเกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลในการดำเนินนโยบายการคลัง ซึ่งคาด

ว่าจะเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (Prince, 2004)

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่ศึกษาการใช้ข่าวเศรษฐกิจร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning และ Problem-Based Learning เพื่อพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายการคลังในระดับมัธยมศึกษายังมีจำกัด ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อที่บูรณาการแนวคิดดังกล่าวเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2555)

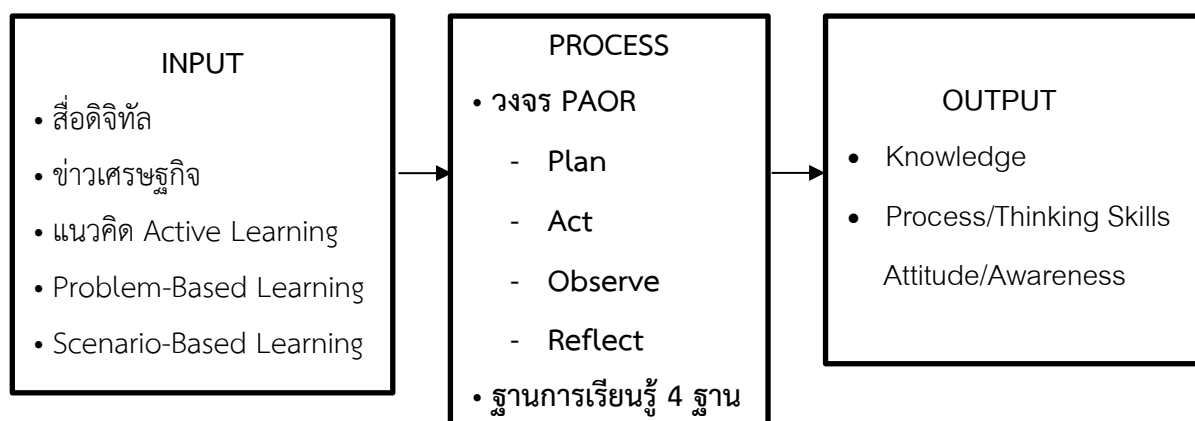
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการรู้และความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตอำเภอยะรัง จังหวัดนครสวรรค์ เกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายการคลังในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย (ชนกันท์ ช่วยประคอง, 2565)

2. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อ เรื่องการเงิน การคลังเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้และความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตอำเภอยะรัง จังหวัดนครสวรรค์ เกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายการคลังในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย (ชนกันท์ ช่วยประคอง, 2565)

2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการวิจัย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework of the Study)

จากกรอบแนวคิดการวิจัยข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผู้วิจัยกำหนดให้สื่อการเรียนรู้ ข่าวเศรษฐกิจ และแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นปัจจัยนำเข้า ซึ่งถูกนำไปใช้ผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมตามวงจร PAOR และฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน เพื่อส่งเสริมผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนใน 3 มิติ ได้แก่ ความรู้ ทักษะกระบวนการ และการคิดวิเคราะห์ และเจตคติหรือการตระหนักรู้เกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายการคลัง (สายฝน

แสนใจพรหม, 2565)

3. วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) แบบลำดับขั้นเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Design) โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณก่อน แล้วจึงเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่ออธิบายและขยายความผลการวิจัยให้ชัดเจนยิ่งขึ้น กิจกรรมการเรียนรู้ได้รับการออกแบบในรูปแบบฐานการเรียนรู้ (Station-Based Learning) ภายใต้วงจร PAOR (Plan–Act–Observe–Reflect) และบูรณาการแนวคิด Active Learning, Problem-Based Learning, Scenario-Based Learning และ Digital Learning (Creswell, 2014; Denzin, 1978)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมแสงชนูทิศ ปีการศึกษา 2568 จำนวน 275 คน กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ นักเรียนจำนวน 275 คน ซึ่งเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ครบทุกฐานตามบริบทการจัดการเรียนการสอนจริง ส่วนกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ได้แก่ นักเรียนจำนวน 30 คน คัดเลือกแบบเจาะจงโดยใช้ Combination Purposeful Sampling ตามแนวทางของ Miles, Huberman, and Saldaña โดยพิจารณาจากการเข้าร่วมกิจกรรมครบถ้วนและความหลากหลายของสายการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างรอบด้าน (Miles et al., 2014)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ผ่านสื่อ เรื่องการเงิน การคลัง 2) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ 3) แบบวิเคราะห์ข่าวเศรษฐกิจ 4) แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม 5) แบบประเมินการสะท้อนคิด และ 6) แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเครื่องมือทั้งหมดพัฒนาจากการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามวงจร PAOR ประกอบด้วย การวางแผนกิจกรรมและเตรียมเครื่องมือ (Plan) การดำเนินกิจกรรมและสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน (Act and Observe) และการสะท้อนผลการเรียนรู้ (Reflect) ข้อมูลเชิงปริมาณเก็บจากแบบทดสอบ แบบวิเคราะห์ข่าวเศรษฐกิจ และแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพเก็บจากแบบสะท้อนคิดและการสัมภาษณ์เชิงลึก

1. การเตรียมการ (Plan)

ขั้นตอนนี้ครอบคลุมถึงการสร้างเครื่องมือทั้งหมดที่กล่าวมาในข้อ 3 และการวางแผนการปฏิบัติงานภาคสนามอย่างละเอียด ในช่วงการวางแผนกิจกรรม ผู้วิจัยจะกำหนดระยะเวลาและขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อในชั้นเรียน และมอบหมายงานที่สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ (เช่น โครงการงาน "นโยบายการคลังในท้องถิ่น" ที่สอดคล้องกับ Problem-Based Learning และ Experiential

Learning) นอกจากนี้ ยังมีการวางแผนการเก็บข้อมูล โดยกำหนดช่วงเวลาและวิธีการสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ และการเก็บผลงานนักเรียน

2. การลงมือปฏิบัติและสังเกต (Act & Observe)

ในขั้นตอนการลงมือปฏิบัติ ผู้วิจัยจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการนำกิจกรรมไปใช้ในชั้นเรียนตามแผนที่วางไว้ การเก็บข้อมูลจะเกิดขึ้นพร้อมกับการปฏิบัติงาน โดยผู้วิจัยจะดำเนินการ

2.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เพื่อบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในระหว่างกิจกรรมและบันทึกข้อมูลในรูปแบบฟอร์มที่เตรียมไว้ นอกจากนี้ ยังมีการเก็บรวบรวมผลงานจากกิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมเดี่ยวของนักเรียนหลังจากการทำกิจกรรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยจะดำเนินการ

2.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 30 คน โดยใช้แนวคำถามที่เตรียมไว้

3. การสะท้อนผล (Reflect)

ขั้นตอนนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์เพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และระบุจุดเด่นหรือจุดที่ต้องปรับปรุงของกิจกรรมการเรียนรู้. การสะท้อนผลในวงจร PAOR ไม่ใช่แค่การประเมินว่า "กิจกรรมสำเร็จหรือไม่" แต่เป็นการใช้ข้อมูลที่รวบรวมมาเพื่อทำความเข้าใจ "ทำไมถึงสำเร็จหรือล้มเหลว" และ "อะไรคือปัจจัยที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ที่แตกต่างกัน" ผู้วิจัยจะใช้การสะท้อนผลนี้เพื่อทำความเข้าใจว่า การใช้ข่าวเศรษฐกิจจริงในการเรียนรู้มีผลกระทบต่อทัศนคติของนักเรียนอย่างไร และช่วยให้พวกเขาพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) และการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) ได้จริงหรือไม่ (Aufderheide, 1993; Paul et al., 2008)

ข้อมูลจากทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ที่ว่า "การทบทวนประสบการณ์ หรือ นำสิ่งที่ลงมือทำมาตกผลึกความคิด" ก็คือกระบวนการสะท้อนผลที่เกิดขึ้นในตัวนักเรียนเอง ซึ่งงานวิจัยจะเก็บข้อมูลส่วนนี้ผ่านการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะที่ละเอียดอ่อนและเป็นรูปธรรมสำหรับการปรับปรุงกิจกรรม เช่น ควรปรับเนื้อหาข่าวให้มีความซับซ้อนน้อยลง, ควรเพิ่มเวลาในการอภิปราย, หรือควรมีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ เพื่ออธิบายระดับผลสัมฤทธิ์และพัฒนาการของผู้เรียน ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาแบบสาระสำคัญ (Thematic Analysis) เพื่อสกัดประเด็นสำคัญจากข้อมูลสะท้อนคิดและการสัมภาษณ์ นอกจากนี้ ผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลตามแนวคิดของ Lincoln and Guba และใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อยืนยันความสอดคล้องของข้อค้นพบจากข้อมูลหลายแหล่ง (Braun et al., 2006; Lincoln et al., 1985)

4. ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อ เรื่องการเงิน การคลัง เพื่อพัฒนาทักษะการรู้และเข้าใจ บทบาทของรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายการคลังในการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาทักษะการรู้และความเข้าใจของผู้เรียนเกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายการคลัง และ (2) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อที่สามารถส่งเสริมความเข้าใจดังกล่าว การวิจัยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และวิเคราะห์ผลตามกรอบการเรียนรู้ 3 มิติ ได้แก่ ความรู้ (Knowledge: K) ทักษะกระบวนการและการคิดวิเคราะห์ (Process/Thinking Skills: P) และเจตคติหรือการตระหนักรู้ (Attitude/Awareness: A) ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ (Cohen et al., 2018; Creswell et al., 2011)

1. ผลการพัฒนาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายการคลัง

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวิเคราะห์ข่าวเศรษฐกิจผ่าน Google Forms ซึ่งออกแบบเพื่อประเมินความสามารถของผู้เรียนในการเชื่อมโยงสถานการณ์เศรษฐกิจจริงกับบทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายการคลัง โดยประเมินจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน และกำหนดเกณฑ์ผ่านที่ร้อยละ 70 (7 คะแนนขึ้นไป) และการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อ เรื่องการเงิน การคลัง ในฐานที่ 2 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์คะแนนแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 20 ข้อ ของนักเรียนจำนวน 275 คน โดยกำหนดเกณฑ์ผ่านที่ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายการคลัง

ตัวชี้วัด	กลุ่ม/ คน	คะแนน เต็ม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	เกณฑ์ ผ่าน	จำนวน ผ่าน	ร้อยละ ผ่าน	ระดับผล การ ประเมิน
คะแนนแบบวิเคราะห์ ข่าวเศรษฐกิจ	32 กลุ่ม	10	7.75	0.96	ร้อยละ 70	29 กลุ่ม	90.63	ดี
คะแนนแบบทดสอบ หลังเรียนเรื่อง เครื่องมือนโยบาย การคลัง	275 คน	20	18.95	2.46	ร้อยละ 70	263 คน	95.64	ดีมาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้เรียนมีผลการพัฒนาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายการคลังในระดับที่น่าพอใจ โดยคะแนนจากแบบวิเคราะห์ข่าวเศรษฐกิจมีค่าเฉลี่ย 7.75 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน และมีผู้ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 90.63 ขณะที่ผลการทดสอบหลังเรียนเกี่ยวกับเครื่องมือนโยบายการคลังมีค่าเฉลี่ย 18.95 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน และมีผู้ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 95.64 สะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อสามารถพัฒนาความรู้และความเข้าใจของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์คะแนนแบบทดสอบหลังเรียนเกี่ยวกับเครื่องมือนโยบายการคลัง จำนวน 20 ข้อ ของนักเรียน 275 คน พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 18.95 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 94.75 ของคะแนนเต็ม และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.46 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ผ่านที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 พบว่ามีผู้เรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 95.64 ของนักเรียนทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย ประเภท และเครื่องมือนโยบายการคลังอยู่ในระดับดีมาก

ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนว่า กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อสามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนเกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายการคลังได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการใช้สื่อดิจิทัล เช่น อินโฟกราฟิก คลิปวิดีโอ และแบบทดสอบออนไลน์ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมของเนื้อหา เข้าใจความแตกต่างของเครื่องมือนโยบายการคลัง และสามารถประเมินความเข้าใจของตนเองได้ทันทีผ่านระบบการให้ข้อมูลย้อนกลับ (immediate feedback)

2. ผลการพัฒนาทักษะกระบวนการและการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

ผลการประเมินจากแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ซึ่งครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ การวางแผน (Planning) การลงมือปฏิบัติ (Acting) การสังเกตและรวบรวมข้อมูล (Observing) การคิดวิเคราะห์ (Reflecting) และการใช้สื่อดิจิทัล (Digital Skill) โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยรายด้าน พร้อมแปลผลระดับคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตาราง 2 ผลการประเมินทักษะกระบวนการและการคิดวิเคราะห์จากพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
ตามวงจร PAOR (วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยรายด้าน)

ด้านที่ประเมิน	Mean ($\bar{x}$)	ระดับคุณภาพ
1 การวางแผน (Planning)	3.52	ดีมาก
2 การลงมือปฏิบัติ (Acting)	3.57	ดีมาก
3 การสังเกตและรวบรวมข้อมูล (Observing)	3.38	ดี
4 การคิดวิเคราะห์ (Reflecting)	3.64	ดีมาก
5 การใช้สื่อดิจิทัล (Digital Skill)	3.69	ดีมาก

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มตามวงจร PAOR ซึ่งครอบคลุมด้านการวางแผน การลงมือปฏิบัติ การสังเกตและรวบรวมข้อมูล การคิดวิเคราะห์ และการใช้สื่อดิจิทัล พบว่า ค่าเฉลี่ยรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก โดยด้านการใช้สื่อดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.69$) รองลงมาคือด้านการคิดวิเคราะห์ ($\bar{x} = 3.64$) และด้านการลงมือปฏิบัติ ($\bar{x} = 3.57$) ขณะที่ด้านการวางแผนมีค่าเฉลี่ย 3.52 และด้านการสังเกตและรวบรวมข้อมูลมีค่าเฉลี่ย 3.38 ซึ่งอยู่ในระดับดี

เมื่อพิจารณาภาพรวมของพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม พบว่า รายการประเมินจำนวน 173 รายการ คิดเป็นร้อยละ 62.91 อยู่ในระดับดีมาก รองลงมาคือระดับดีจำนวน 87 รายการ คิดเป็นร้อยละ 31.64 และมีเพียงร้อยละ 5.45 อยู่ในระดับพอใช้ โดยไม่พบพฤติกรรมในระดับปรับปรุง เมื่อรวมระดับดีมากและดีเข้า

ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 94.55 ของทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีทักษะกระบวนการและการทำงานร่วมกันตามวงจร PAOR อยู่ในระดับคุณภาพที่ดีขึ้นไป (ประไพพิมพ์ สุธีวสินนท์, และคณะ, 2559)

ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อที่ออกแบบในลักษณะฐานการเรียนรู้หมุนเวียน (Learning Station/Rotation) สามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน การทำงานเป็นทีม และการคิดวิเคราะห์จากสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะกิจกรรมวิเคราะห์ข่าวเศรษฐกิจและกิจกรรมแก้ปัญหาเชิงสถานการณ์ ซึ่งช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ข้อมูลจริงในการวิเคราะห์เหตุการณ์ทางเศรษฐกิจและพิจารณาบทบาทของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหา

3. ผลการพัฒนาเจตคติและการตระหนักรู้เกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาล

เพื่อศึกษาระดับเจตคติและการตระหนักรู้ของผู้เรียนเกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายการคลัง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินการสะท้อนคิด (Reflection) ซึ่งครอบคลุม 4 มิติ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเชิงลึก การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา การตระหนักรู้บทบาทของรัฐบาลและความเป็นพลเมืองเศรษฐกิจ และการประยุกต์ใช้ความรู้ ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและระดับการประเมินปรากฏดังตารางที่ 3 (รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, 2559)

ตาราง 3 ผลการพัฒนาเจตคติและการตระหนักรู้เกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลจากการสะท้อนคิด

มิติ	Mean ($\bar{x}$)	ระดับคะแนน
1. ความรู้และความเข้าใจด้านนโยบายการคลัง	3.24	ปานกลาง
2. การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ	3.22	ปานกลาง
3. การตระหนักรู้บทบาทรัฐบาลและพลเมืองเศรษฐกิจ	3.49	มาก
4. การประยุกต์ใช้ความรู้	3.80	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์แบบประเมินการสะท้อนคิดของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมีระดับการสะท้อนคิดโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในมิติการประยุกต์ใช้ความรู้ ($\bar{x} = 3.80$) และมิติการตระหนักรู้บทบาทของรัฐบาลและความเป็นพลเมืองเศรษฐกิจ ($\bar{x} = 3.49$) แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เกี่ยวกับนโยบายการคลังกับสถานการณ์เศรษฐกิจจริง และตระหนักถึงผลกระทบของนโยบายดังกล่าวต่อชีวิตประจำวัน

ขณะเดียวกัน มิติด้านความรู้ความเข้าใจเชิงลึก ($\bar{x} = 3.24$) และมิติด้านการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ($\bar{x} = 3.22$) อยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนว่าผู้เรียนมีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับนโยบายการคลัง และสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังคงต้องการการพัฒนาเพิ่มเติมในด้านการใช้เหตุผลเชิงทฤษฎีและการเชื่อมโยงแนวคิดเศรษฐศาสตร์กับบริบทเชิงโครงสร้าง

ผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากคำถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์เชิงลึกยังพบประเด็นสำคัญที่สะท้อนประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ได้แก่ การพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ข่าวเศรษฐกิจ ความตระหนักรู้

บทบาทของรัฐบาลและความเป็นพลเมืองเศรษฐกิจ การประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน และบทบาทของสื่อดิจิทัลในการสนับสนุนการเรียนรู้ ประเด็นเหล่านี้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณที่พบว่าผู้เรียนมีการพัฒนาเด่นชัดในด้านการประยุกต์ใช้ความรู้และการตระหนักรู้บทบาทของรัฐบาล (สุวิมล ว่องวานิช, 2562)

4. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อภายใต้วงจร PAOR

เมื่อสังเคราะห์ผลการวิจัยจากข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกัน พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อภายใต้วงจร PAOR สามารถส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนได้ทั้งสามมิติ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และเจตคติ กล่าวคือ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือนโยบายการคลังในระดับสูง มีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มและทักษะกระบวนการตามวงจร PAOR อยู่ในระดับที่ดีถึงดีมาก และมีการตระหนักรู้บทบาทของรัฐบาลและความเป็นพลเมืองเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

ภาพที่ 2 โมเดลการเรียนรู้ PAOR และฐานกิจกรรม 4 ฐาน

(PAOR Learning Model and Four Learning Stations)

จากภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นดำเนินไปตามวงจร PAOR และเชื่อมโยงกับฐานการเรียนรู้ 4 ฐานอย่างเป็นระบบ โดยรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมได้อธิบายไว้แล้วในวิธีดำเนินการวิจัย ในส่วนนี้จึงมุ่งนำเสนอผลเชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบดังกล่าว ซึ่งพบว่าสามารถส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนได้ทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการและการคิดวิเคราะห์ ตลอดจนเจตคติและการตระหนักรู้เกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายการคลังได้อย่างชัดเจน

ในขั้น Plan เป็นขั้นตอนการวางแผนและออกแบบการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับสาระเศรษฐศาสตร์ จากนั้นออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ฐาน โดยใช้ข่าวเศรษฐกิจร่วมสมัย สื่อดิจิทัล และสถานการณ์เศรษฐกิจจริงเป็นฐานการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นความสนใจและสร้างความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาวิชากับบริบทสังคมเศรษฐกิจ (ธวัชชัย สันติสุข, 2564)

ในขั้น Act เป็นขั้นตอนของการลงมือปฏิบัติผ่านกิจกรรมฐานการเรียนรู้ (Learning Stations) ซึ่ง

ประกอบด้วย

ฐานวิเคราะห์ข่าวเศรษฐกิจ (News Analysis) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์จากสถานการณ์จริง
ฐานเรียนรู้เครื่องมือนโยบายการคลัง (Policy Concepts) เพื่อสร้างความเข้าใจเชิงแนวคิดเกี่ยวกับ
ภาษี รายจ่ายภาครัฐ งบประมาณ และหนี้สาธารณะ

ฐานแก้ปัญหาเศรษฐกิจผ่าน PBL (PBL & Policy Design) เพื่อฝึกการคิดเชิงนโยบายและการเสนอ
แนวทางแก้ปัญหา

ฐานอภิปรายเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) เพื่อเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนใช้เหตุผล วิเคราะห์ และ
แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นบทบาทของรัฐบาล (Ennis, 1985)

ในขั้น **Observe** ครูและผู้วิจัยทำหน้าที่สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เก็บรวบรวมข้อมูลจาก
แบบสังเกตพฤติกรรม ผลงานกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในกิจกรรม ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกการ
ประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

ในขั้น **Reflect** ผู้เรียนสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเองผ่านแบบประเมินการสะท้อนคิด การอภิปราย
ร่วมกัน และการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกิจกรรม เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้และตระหนักถึงบทบาทของรัฐบาล
ด้านนโยบายการคลังในบริบทเศรษฐกิจจริง

เมื่อพิจารณาในภาพรวม โมเดลดังกล่าวสะท้อนลำดับการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนจาก การรับรู้
สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ → การสร้างความเข้าใจเชิงแนวคิด → การประยุกต์ใช้นโยบาย → การคิดเชิง
วิพากษ์และการสะท้อนผลการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการรู้และเข้าใจบทบาทของรัฐบาลด้าน
นโยบายการคลังทั้งในด้านความรู้ ทักษะการคิดวิเคราะห์ และการตระหนักรู้ในฐานะพลเมืองเศรษฐกิจ

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณที่พบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน
ระดับสูง และมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มตามวงจร PAOR อยู่ในระดับดีถึงดีมาก ขณะเดียวกันข้อมูลเชิง
คุณภาพจากการสะท้อนคิดและการสัมภาษณ์ยังสะท้อนว่าผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เรื่องนโยบายการคลัง
กับสถานการณ์เศรษฐกิจจริง และตระหนักถึงบทบาทของรัฐบาลต่อระบบเศรษฐกิจและชีวิตประจำวันได้มาก
ขึ้น

โดยสรุป รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อภายใต้วงจร PAOR และฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน มี
ประสิทธิผลในการพัฒนาทักษะการรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายการคลังของ
ผู้เรียน และสามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ได้อย่างเหมาะสม ผลการวิจัยสะท้อนว่าการบูรณาการแนวคิด Active Learning, Problem-Based Learning
และ Digital Learning ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านการวิเคราะห์สถานการณ์จริง
การอภิปราย และการประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ กิจกรรมยังส่งผลเด่นชัดต่อการพัฒนา
ด้านการตระหนักรู้บทบาทของรัฐบาลและการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง อย่างไรก็ตาม ควรพัฒนากิจกรรม
เพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงลึก การใช้เหตุผลเชิงหลักฐาน และการวิเคราะห์เชิงโครงสร้างทางเศรษฐศาสตร์
เพื่อยกระดับสมรรถนะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในระยะยาว (Bates, 2015)

5. อภิปรายผล

การอภิปรายผลในส่วนนี้พิจารณาเชื่อมโยงข้อค้นพบกับกรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยอภิปรายเป็น 4 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพด้านความรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนที่อยู่ในระดับสูงมากและผ่านเกณฑ์ในสัดส่วนสูง สะท้อนว่า การจัดกิจกรรมในฐานการเรียนรู้ที่ใช้สื่อดิจิทัล เช่น คลิปวิดีโอ อินโฟกราฟิก และแบบทดสอบออนไลน์ มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนทำความเข้าใจแนวคิดและองค์ประกอบของนโยบายการคลังได้อย่างเป็นระบบ ทั้งในมิติความหมาย ประเภท และเครื่องมือของนโยบายการคลัง

ข้อค้นพบดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า การนำเสนอเนื้อหาผ่านสื่อที่หลากหลายและการให้ข้อมูลย้อนกลับทันที (Immediate Feedback) ช่วยสนับสนุนกระบวนการสร้างองค์ความรู้และการคงอยู่ของความเข้าใจของผู้เรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการวิจัยในประเด็นนี้สอดคล้องกับแนวคิด การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ การวิเคราะห์ข้อมูล และการสะท้อนคิด มากกว่าการรับความรู้แบบถ่ายทอดเพียงอย่างเดียว การใช้สื่อดิจิทัลและกิจกรรมเชิงโต้ตอบจึงช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างความเข้าใจเชิงแนวคิดได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิด การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (Constructivism) ที่มองว่าความรู้เกิดจากการที่ผู้เรียนสร้างความหมายจากประสบการณ์และบริบทการเรียนรู้ของตนเอง (เกียรติกุลมณี สังข์เงิน, 2565)

2. ประสิทธิภาพด้านทักษะกระบวนการและการคิดวิเคราะห์ตามวงจร PAOR

ผลการวิจัยสะท้อนว่า การจัดกิจกรรมตามวงจร PAOR ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินงานนำเสนอไว้แล้วในบทวิธีดำเนินการวิจัย สามารถส่งเสริมทักษะกระบวนการและการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในด้านการใช้สื่อดิจิทัล การมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม และการคิดวิเคราะห์จากสถานการณ์จริง

ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด Active Learning ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในกระบวนการสร้างองค์ความรู้ และสอดคล้องกับแนวคิด การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) ซึ่งเน้นการใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ โดยผู้เรียนต้องวิเคราะห์ข้อมูล ค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล ทั้งนี้ Barrows (1996) และ Azer (2001) ได้อธิบายว่าการเรียนรู้แบบ PBL ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Barrows et al., 1980)

อย่างไรก็ตาม ด้านการสังเกตและรวบรวมข้อมูลซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นเล็กน้อย อาจสะท้อนว่าผู้เรียนยังต้องการการสนับสนุนเชิงกระบวนการ (Scaffolding) ในการบันทึกข้อมูลจากข่าวหรือสื่ออย่างเป็นระบบ และการแปลงข้อมูลให้เป็นเหตุผลเชิงวิเคราะห์ที่ชัดเจน ซึ่งเป็นทักษะสำคัญของการคิดวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์

3. เจตคติ การตระหนักรู้ และการเรียนรู้ที่มีความหมาย

ผลการสะท้อนคิดของผู้เรียนที่เด่นในมิติการตระหนักรู้บทบาทของรัฐบาลและการประยุกต์ใช้ความรู้สะท้อนว่ากิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อสามารถสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning) ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ทางเศรษฐศาสตร์กับสถานการณ์เศรษฐกิจจริง และตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายการคลังกับการดำรงชีวิตในสังคม

ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ของ Kolb ซึ่งอธิบายว่าการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเกิดจากกระบวนการที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ สังเกตผลของการกระทำ สะท้อนคิดจากประสบการณ์ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ กระบวนการเรียนรู้ภายใต้วงจร PAOR ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีลักษณะสอดคล้องกับวงจรการเรียนรู้ดังกล่าว

นอกจากนี้ การใช้ข่าวเศรษฐกิจร่วมสมัยและสถานการณ์จำลองยังช่วยให้ผู้เรียนเห็นภาพของบทบาทรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจอย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้ในฐานะ พลเมืองเศรษฐกิจ (Economic Citizen) และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์สถานการณ์ทางเศรษฐกิจในชีวิตประจำวันได้

4. ความสอดคล้องของหลักฐาน (Triangulation) และประเด็นที่ควรพัฒนา

เมื่อพิจารณาหลักฐานจากแบบทดสอบ แบบสังเกตพฤติกรรม แบบสะท้อนคิด และข้อมูลเชิงคุณภาพร่วมกัน ซึ่งเป็นการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลจากหลายแหล่ง (Triangulation) พบว่าข้อค้นพบจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ มีความสอดคล้องกันในหลายประเด็น โดยเฉพาะด้านความรู้เชิงเนื้อหา การใช้สื่อดิจิทัล และการตระหนักรู้บทบาทของรัฐบาล

อย่างไรก็ตาม ยังพบความแตกต่างเชิงสาระบางประการ เช่น ผลการประเมินตนเองด้านความรู้และการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง แม้ว่าผลสัมฤทธิ์และพฤติกรรมจริงจะอยู่ในระดับสูง ซึ่งอาจตีความได้ว่าผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ดีในสถานการณ์การเรียนรู้ แต่ยังคงขาดความมั่นใจในการอธิบายเชิงทฤษฎีหรือการใช้เหตุผลเชิงวิชาการอย่างเป็นระบบ

ประเด็นดังกล่าวชี้ให้เห็นข้อจำกัดเชิงวิพากษ์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นสถานการณ์จริงและบริบทเฉพาะหน้าเป็นฐาน แม้ว่ารูปแบบดังกล่าวจะช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วมและทำให้ผู้เรียนเชื่อมโยงเนื้อหาชีวิตจริงได้ดี แต่ก็อาจยังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาโครงสร้างความรู้เชิงทฤษฎีในระดับลึก โดยเฉพาะการอธิบายความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของนโยบายการคลังกับปัญหาเศรษฐกิจมหภาค เช่น ความเหลื่อมล้ำ การจัดสรรทรัพยากร หรือบทบาทของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจโดยรวม ดังนั้น ในการพัฒนากิจกรรมครั้งต่อไป ควรเพิ่มพื้นที่การอภิปรายเชิงวิพากษ์ การใช้หลักฐานเชิงนโยบาย และการเชื่อมโยงกับแนวคิดเศรษฐศาสตร์มหภาคอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับการเรียนรู้จากความเข้าใจเชิงสถานการณ์ไปสู่ความเข้าใจเชิงโครงสร้างมากยิ่งขึ้น (ทิศนา ชมมนี, 2556)

ดังนั้น การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ในอนาคตควรมุ่งเน้นการเสริมสร้าง การคิดวิเคราะห์เชิงลึก การใช้หลักฐานสนับสนุนข้อคิดเห็น และการสะท้อนคิดเชิงวิพากษ์อย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับสมรรถนะการคิด

วิเคราะห์ของผู้เรียนให้มีความลุ่มลึกและสอดคล้องกับการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์ในระดับที่สูงขึ้น

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

1 ควรพัฒนา กรอบการวิเคราะห์ข่าวเศรษฐกิจ ให้เป็นโครงสร้างมาตรฐาน เช่น สาเหตุ-ผลกระทบ-ผู้ได้/เสีย-แนวทางนโยบาย-ข้อจำกัด เพื่อยกระดับความลุ่มลึกของการคิดวิเคราะห์

2 ควรเสริม ทักษะการสังเกตและการรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบบันทึกเชิงโครงสร้าง (structured note-taking) และการให้คะแนนจากคุณภาพการอ้างอิงข้อมูล/หลักฐาน

3 ควรเพิ่มเวลาและความเข้มข้นของ การอภิปรายเชิงวิพากษ์ โดยกำหนดเงื่อนไขให้ผู้เรียนใช้เหตุผลเชิงหลักเศรษฐศาสตร์และหลักฐานจากข่าว/ข้อมูลประกอบข้อคิดเห็น

4 ควรพัฒนา การสะท้อนคิด ให้เป็นระบบด้วยคำถามชี้แนะและตัวอย่างคำตอบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนอธิบายการเรียนรู้เชิงทฤษฎีและการประยุกต์ใช้ได้ชัดเจนขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1 ควรศึกษาผลของรูปแบบกิจกรรมด้วยรูปแบบการวิจัยที่สามารถยืนยันผลเชิงสาเหตุได้มากขึ้น เช่น แบบกึ่งทดลอง หรือการเปรียบเทียบก่อน-หลังอย่างเป็นระบบ

2 ควรพัฒนาเครื่องมือเฉพาะสำหรับวัด การให้เหตุผลเชิงหลักฐานและการคิดเชิงนโยบาย เช่น rubric การโต้แย้งเชิงหลักฐาน (evidence-based argumentation rubric)

3 ควรขยายกรณีศึกษาไปสู่บริบทที่หลากหลาย เช่น กรณีต่างประเทศหรือสถานการณ์เศรษฐกิจหลายรูปแบบ เพื่อพัฒนามุมมองเชิงเปรียบเทียบและเพิ่มความลุ่มลึกของการวิเคราะห์

กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อภายใต้วงจร PAOR ในรูปแบบฐานการเรียนรู้หมุนเวียน 4 ฐาน สามารถพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ/การตระหนักรู้ได้อย่างมีความหมายทางการศึกษา โดยเด่นชัดในผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้เชิงเนื้อหา การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และการเชื่อมโยงความรู้สู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ขณะเดียวกัน ผลการวิจัยยังสะท้อนแนวทางพัฒนาต่อไปเพื่อยกระดับความลุ่มลึกของการคิดวิเคราะห์เชิงทฤษฎี การสังเกตและรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ และการอภิปรายเชิงหลักฐาน เพื่อเพิ่มประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกมิติของวงจร PAOR กระบวนการดังกล่าวยังสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ของ Kolb ซึ่งอธิบายว่าการเรียนรู้ที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนคิด จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาองค์ความรู้และทักษะการคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Kolb, 1984)

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)*. กระทรวงศึกษาธิการ.

- กมลชนก สกนธวัฒน์, & ชาริณี ตรีวิญญู. (2562). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบฉลากทัศน์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกียรติภูมิ สังข์เงิน. (2565). การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพแบบการวิเคราะห์แก่นสาร: แนวทางปฏิบัติสำหรับนักวิจัยใหม่. วารสารการปกครองท้องถิ่น, 15(2), 117–138.
- ชนกนันท์ ช่วยประคอง. (2565). การพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาโดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่องนโยบายการเงินและการคลังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนดงตาลวิทยา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย]. <https://e-thesis.mcu.ac.th/items/4809>
- ฉัตรทราวดี บุญนอม. (2567). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning). มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกนครนายก. <https://nakhonnayok.dusit.ac.th/article>
- ธวัชชัย สันติสุข. (2564). เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทิตินา แคมมณี. (2556). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 17). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประไพพิมพ์ สุธีสินนท์, & ประสพชัย พสุนนท์. (2559). กลยุทธ์การเลือกตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ. วารสารปาริชาติ, 29(2), 31–48.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2560). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รังสรรค์ ณะพรพันธุ์. (2559). นโยบายการคลัง: หลักการและประยุกต์. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายฝน แสนใจพรหม. (2565). การพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 33(3).
- สุกัญญา อมรเลิศชัย. (2563). การตรวจสอบสามเส้าในการวิจัยทางสังคมศาสตร์. วารสารการสื่อสารมวลชน, 8(1), 59–78.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). การวิจัยและพัฒนากิจการการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2555). แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ Problem-based learning. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 สำหรับเด็กไทย. พรักหวานกราฟฟิค.
- Aufderheide, P. (1993). *Media literacy: A report of the National Leadership Conference on Media Literacy*. Aspen Institute.
- Barrows, H. S. (1996). Problem-based learning in medicine and beyond: A brief overview. *New Directions for Teaching and Learning*, 1996(68), 3–12. <https://doi.org/10.1002/tl.37219966804>

- Barrows, H. S., & Tamblyn, R. M. (1980). *Problem-based learning: An approach to medical education*. Springer Publishing Company.
- Bates, A. W. (2015). *Teaching in a digital age: Guidelines for designing teaching and learning*. Tony Bates Associates.
- Becker, W. E. (2004). Economics for a higher education: New approaches to teaching and learning. *Southern Economic Journal*, 70(4), 763–784. <https://doi.org/10.2307/4135278>
- Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom* (ASHE-ERIC Higher Education Report No. 1). George Washington University.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2018). *Research methods in education* (8th ed.). Routledge.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). SAGE Publications.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2011). *Designing and conducting mixed methods research* (2nd ed.). SAGE Publications.
- Denzin, N. K. (1978). *The research act: A theoretical introduction to sociological methods* (2nd ed.). McGraw-Hill.
- Ennis, R. H. (1985). A logical basis for measuring critical thinking skills. *Educational Leadership*, 43(2), 44–48.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice-Hall.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. SAGE Publications.
- Miles, M. B., Huberman, A. M., & Saldaña, J. (2014). *Qualitative data analysis: A methods sourcebook* (3rd ed.). SAGE Publications.
- Paul, R., & Elder, L. (2008). *The miniature guide to critical thinking: Concepts and tools* (5th ed.). Foundation for Critical Thinking.
- Prince, M. (2004). Does active learning work? A review of the research. *Journal of Engineering Education*, 93(3), 223–231. <https://doi.org/10.1002/j.2168-9830.2004.tb00809.x>
- UNESCO. (2015). *Global citizenship education: Topics and learning objectives*. UNESCO.